

ادبیات عمومی و سیاسی

هفتعلق سیاسی ، ادبی و علمی غزته در .

جلد : ۲

سنه : ۱ ۵ شعبان ۱۳۳۵ جمعه ایرتسی ۲۶ مایس ۱۹۱۷ نومرو ۳۰

حسك بين الملل تأثیراتی

دوقتور فکرتہ

ادبیات ایله سیاسیاتک مشترکاً احتوا ابتدکاری ایکی مسلک وار : افکارک تاریخ انکشافی ، هان هر شعبه سنده عینی صفحاتی تعقیب ایده رک ، وبوصورتله سویه عمومیه دن عینی انطباعاتی آلاق تظاهر ابتدیکندن ، علومک اکت مخالف شعباتنده بیله مشترک نقطه لر ومشابهت لر بولونابیلیر . بوسبیلله ادبیاتک لیریزم ایله ره آیزمی اولدینی کبی ، سیاستکده عینی اشکال تظاهری واردر .

اسکیدن ، سیاست خارجه نلک خیال ایله حسدن مرکب ایکی نقطه استنادی واردی ، وبونلرک ایکنجیسی ، بر شکل دینیده تظاهر ابتدیکندن ، هر حالده برنجیسندن دها قوتلی ودها عمومیدی . قرون وسطانک هان بوتون محارباتنده تأثیراتی اکت بویوک سائق شکلنده کوسترن بو ایکی اساسی ، غایه لری وطرز تجلیلرله یکدیگرندن تفریق ایده بیلیرز : عمومیته خیال - عظمت تصوراتی ، حس - تعصب شکلنده تظاهر ایده رک بری جهانگیرک ، دیکری ده امحا سیاستلرینه منجر اولور .

سیاست حسیه ، اکثریا بی حدود املردن ونهایتیز برحاکیت غایه سندن زیاده ، معین وحقی بعضاً محدود عقیده لرک هدف بسیطنه دوغرو کیدر ، وبعضاده بویوک برخیله دن کچهرک جهانگیرک دوغرو توسع ایدر .

اسباب مادیه دن ظهوری نادر اولقله برابر ، هر حالده بعضاً برطاقم احتیاجاتک افاده سنده بکزه دیکندن ، اشکالی پک جوق و پک مختلفدر . اسکی زمان سیاسی لری ، هر شیئنن زیاده تأثیرات دینیه آلتنده حرکت ایدیور ، ومنفعتلری حسیاتک ضمننده ، عادتا بالواسطه تأمین ایندیش اولیوردی ، قرون وسطا محاربه لرینک باشلیجه سائقلری حسیات دینیه ایدی : بواعتبار ایله اوزمان حرب اولماز ، « غزا » اولوردی ؛ اکر کلیسایه استناد ایدوب بر مجتهد کبی ایمانی یولنده و حس او فورنده قوشماسه ایدی ، شارلمانیک ساده قان دوکسیله ، موقت بیله اولسه ینه بویوک بر آوروپا ایمپراطورلنی شکل ایده مزدی ، وا کر ایده بیله جک اولسه ایدی ، پروتستانلغک ظهوریله وحدت حسیات انحلال

صراحتاً . چونکہ بونلر خلقک فایہ سنہ بر ساحتہ تالیف حاضر لایہرق شدت عزم و فعالیتک مؤثر عنصر لرینی تشکیل ایدر لر .

[فونتل] : « واهی فکر لر امدادہ کلسہ جسارت زائل اولور » دیور . [ژان دارق] ، قونوانسیون قهرمانلری ، ایمپراطورلق داستانی ، والحاصل ماضینک نورلی فوارہ لری ، مغلوبیتی تعقیب ایدن ہنکامدہ احیای امید ایچون عامل خلاصکار در لر . خیال ، غایہ ، مناقب ، ایشتہ تاریخک سائقلری بونلر در .

دعوی وکیلی کریدی

اصغر سانی

اون برنجی و اون ایکنجی عصر لردہ استانبولہ باغچہ لر و مسیرہ لر

جواد رشدی بک

فاح حضرتلری قسطنطنیہ بی ضبطہ قرار و پروبدہ محاربه اعلان ایدلر کدن و ایش قیزیئوب هجوم عمومی و جبری یہ صراحت ایجاب ایدہ جکی تبین ایتدکن صکرہ وزرا ارکان وامرایی دیوان ایلہ مشلر و ایراد ایتدیکی نطق بلیغ و معروفده شہرک آثار صناعیہ نفیسہ سنی ، بی مثل و بہا معابد خزینہ سنی ، مبانی جسمہ بیوت محشمہ سنی تعداد صرہ سندہ حدایت معمورہ بی دہ ذکر ایتلر دی . شہری توصیف ایچون پادشاہ عالیجاہ حضرتلرینک « بلدہ طیبة قسطنطنیہ کہ یاغ ارم آندن بر گوشہ و ژریاناک پستاندن بر کزین خوشہ [۱] » جملہ سنی استعمال ایتسی دہ پک لطیف دوشمشیدی . فی الحقیقہ بیزانس باغچہ لریلہ ، میندانلریلہ ، تزرہکاکہ لریلہ دہ مشہور دی . موقعنک لطافتیہ متناسب اولق اوزرہ وجودہ کتیرلش اولان باغلر ، باغچہ لر شہرہ بشقہ بر لطافت بخش ایدیور ، و بونلر دہ بلدہ نک اسباب شہرتدن برینی تشکیل ایلور دی . شہر فتح اولنوبدہ فاح حضرتلری صاحب اولنجہ ایلک ایشی محاربه یوزندن حاصل اولان جریحہ لری قیامق ، بیزانسہ لایق اولدینی معموریتی ویرمک اولدی . کندیلری بو مقصدلہ بر خیلی آثار مفیدہ وجودہ کتیر دکلری کبی اخلافی دہ جد بزرگوارینک اثرینی تعقیب ایلدی لر . بر حالہ کلدی کہ شہر باشند باشہ باغچہ لرلہ ، لطیف مسیرہ لرلہ طولدی . باغچہ لری ، اوتلرک او لطیف طرحرلینی ، فوارہ لری کورنلر غشی اولیور لر ، کندیلرینی جنت اعلا دہ ظن ایلور لر دی . باغچہ لر ، میوہ لر اک زیادہ سلطان سلیمان دورندہ زنکینلمکہ باشلا یور ، صراد رابع و بالخاصہ احمد ثالث زمانندہ ایسہ درجہ کالی بولیور دی .

استانبولک اوزمانلر جانب اربعہ سندہ موجود اولان باغ و باغچہ لری ذکر ایتک بو خصوصہ بر فکر ایدنمکہ کافیدر . باغچہ لرک اک مہملری پادشاہان عظام حضراتنہ مخصوص باغچہ لر دی . عمومی باغچہ لر و مسیرہ لر طبیعی ایکنجی درجہ دہ کلیور دی . سلاطین عدل آینہ مخصوص باغچہ لرک دہ اک مہمی خاص باغچہ ایدی . شمیدیکی طوب قیو ساحلسرائی عالیسنک اطرافندہ بولنان و حالاً قسماً یارق اتخا ذ اولنان بو باغچہ موقعنک لطافت فوق العادہ سندن بشقہ عظمت و احتشامندن طولانی دہ کورلمکہ لایقدی . باغچہ اوزمانہ کورہ اک مقبول طرز دہ طرحرلہ آیرلش ، اک قیمتلی آغاچلر دیکلمش ، اک نادیدہ چیچکلر تشدیرلش ، آقدقہ انسانک کوزینک نورینی آلہ حق فسقہ لرلہ طونادلمش دی .

ازهار کونا کوف اوپله برطرزده غرس اولنیور، باغچه نك هیئت عمومی سی او وضعیتده بولنیوردی که ایلك بهار کونشنك برنجی شعاعندن صوك بهارك هرشی قورودان آخر بادصر صرینه قدر لطافتی غائب اتمیور، هر موسمه و موسمك هر آننده بشقه بر لطافت مشهود اولیوردی. ایلك بهارك نظربا لاله لری، منکشه لری، سنبللری نصل او موسم فرخنده اثرک ازهار لطیفه سی و باغ و باغچه لری، مزینات خاصه سی ایسه صوك بهارك قریزانتیلری، قیشه قدر دوام ایدن کللری ده او موسمك قسوتی اونوتدیران، انسانره برر بهار حیاتی یاشاتدیران چیچکلری ایدی. خلاصه کلدن طوتیکزده زانباقره، ییلدیزلر، ونرکسلره قدر هرشی موجوددی، صنعی حوضلر، لطیف چشمه و فواره لر ایسه لطافته لطافت قاتیوردی.

خلیجك قارشوسنده کی ترسانه باغچه سی، مراد رابعک یاپدیرتدینی قره اغاج باغچه سی، سنانك ترتیب ابتدکی حلقه لی سپاوش پاشا باغچه لری، بایزیدك وجوده کتیردیکی فتنه کوی باغچه سی، داود پاشا، سلوری، حرامی دره سی، اسکندر چلی باغچه لری، سلطان سلیمانك امریله معمار سنانك برطرز دانشیده یاپدیردینی دوله باغچه، بیوک دره قوروسی، اناطولی جهتده طوقات، سلطانیه، جبوقلی باغچه لری، کذلک سلطان سلیمانك امریله معمار سنانك نظارتی تحتنده یاپیلان قندیلی باغچه سی، استاوروز باغچه سی، یته معمار سنانك اثری اولان اسکدار باغچه سی، محمد رابع طرفندن یاپدیریلان چاملیجه باغچه سی، معمار سنانك فنار باغچه سی، عینی معمار داهینك سلطان سلیمان امریله یاپدیردینی حیدر پاشا باغچه سی، سلاطینه مخصوص باغچه لردندی. قسماً مرتبلی کوستریلان بو باغچه لر داهیانه برر اثر صنعتدی، عامللری کوستریله مهین دیگر باغچه لرده زمانلرنده تخرید ایدن اولکعبده کی صنعتکارلرک محصول بدیی ایدی.

بونلرک، وادرنه ایله کلیبولی شهرلرنده و بروسه ایله برایکی برده موجود حدایق شاهانه نك اعماری ایچونی صورت مخصوصه ده برضنف تشکیل اولمش، اسمارینه بوستانچی دنیلمشدی. بونلر قدیم آدوشیرمه اصولیله جمع ایدیلان و عجمی اوغلانلری تسمیه اولنان خرستیانی چوجقلرنده یتشدیریلیور، وعددلری سکسان بیکی تجاوز ایدیوردی. بوستانچیلر و خصوصیله باشلری اولان بوستانچی باشی دیگر رؤسا کی قرب پادشاهیده بولنیور، معیتنده خاصکی اغا، قره قولاق اغا، وزیر قره قولاغی اغا، بوستانچیلر کتخداسی، و بوستانچیلر اوپه باشیسی بولنیوردی.

سکره لری بوغاز ایچی ایله سرای وحدایق هایون وجوارلرینك محافظه سنه بوستانچیلر مأمور اولدقلری کی باشلری اولان بوستانچی باشی ده فلکه ایله برمحاه تشریف شاهانه وقوعنده فلکه نك دومنی قولانیوردی. [۱]

عمومی باغچه لره و مسیره کاهلره کلنجه بونلرده متعدد و کثیردی. بونلرده استانبول ایچنده آت میدانی، اغا چایری، یکی باغچه، باروت خانه، وفا، بایزید ولی، سلیمانیه، ابوالفتح، آت بازاری، عربه خیلر، سلیمیه، قدرغه لیانی، شهزاده، یدی قله، والده جامی، ایاصوفیه، امین اوکی، اودوق قپوسی، آیازمه قپوسی، بیوک ایازمه اسکله سی، ایوب انصاری قپوسی، قوم قپو، لنگه قپوسی، صماتیه، داود پاشا قپوسی میدانلری، لنگه بوچاق، لاله زار باغلی ایدی. سورخارجنده آب حیات جاری بر چشمه سی و برده قصر عالیسی موجود اولان سلیمان صحراسی، یکی قپو مولوینخانه سی تکیه سی مسیره سی، میرام پاشا قاسم اغا باغلی، طوپچیلر، اوتاجیلر، یاودود اسکله سی، دفتردار اسکله سی میدانلری

دخی مشهور عالمی . بو میانده ایوب حرمی ، ادریس کوشکی و جرید میدانلرینی ده ذکر ایتمک لازم کلیر . واسع بر صحرائی و پک کوزل بر چنزاری حاوی اولان علی بک کوی مسیره سیله لاله سیله مشهور لاله زار مسیره سی ، کاغد خانه دره سی کنارنده بر چنزارده اخشاب بر قصر زیبا بولنان امیراخور قصری مسیره سی ده مشهور مسیره لردن معدوددی . آل عثمان پادشاهلرینک آتلینک چایرلندقلری و اصطلبل عامره امیرینک اقامت ایده کلدیکی بو صوک مسیره یی اولیا چلبی شویله تصویر ایدیور . « ربیع مسکونده نادر بر تفرجگاهدر . نیجه عظیم چنارلری واردر . بوراده حاصل اولان اوت ، یونجه ، آیریق ، قره قریک ، صاری قریک مقوله سی چن بر دیارده اولماز . مکر ارضرومده پاش صحرالرنده ، وانده صلحاص و ترجان شهرنده ، دشت قیچاقدده اوله . »

او زمانلرده اک مشهور مسیره احمد ثالث زماننده بینظیر بر درجه مکملیته ایصال ایدیلان آب و هواسنک و موقعنک لطافتیله مشهور « کاغد خانه مسیره سی » ایدی . بو مسیره نک ایکی طرفنده افلاک سز چکمش چنار و قواق اغاجلری واردی . روزحضرده و تعطیل ایامده کنج اختیار بیکلرجه ارکک قادین کلیرلر . بتون کون و کیجه اکلنیرلردی .

« تعطیل کونلری پرهمه سوار اولمش نیجه بیک پیروجوان ، عاشقان ، صادقان بوجای مسرتله کلوب اکلنیرلر . بعض جانلر نهره کپروب شناورلک ایدرلر . ایکی طرفده اولان درختلرک کوکلری صو ایچنده بالیق آغی شبکه سینه دوغمشدی . بعض جانلرک ایاغنه اول کوکلر کچوب « های بنی دگز ملکه سی طوتدی » دییه فریاد و فغان ایدوب خوفندن غرق اولور . و نیجه بیک دلیران مقشربادام کل پنبه مثال وجود نازینلر نیلی کون ابریشم فوطه لره صاروب ماهیلر کبی غواصلق ایدرلر . ساز و سوزک حدی و پایانی یوقدر . » [۱]

سلطان سلیمانک قانوننامه سی موجنیجه قیو مجیلرک قرق سنه ده بر کره طوبلانوب بکرمی کون صحبت ایتدکلری و بو اوغورده ارج یوز کیسه صرف ایلدکلری بر مسیره واردی که اوده کاغد خانه چنزارنده کی « زرکران تفرجگاهی » ایدی . بو مسیره کاغد خانه مسیره سندن بشقه بر شی دکلدی . یالکز قیو مجیلرک طوبلاندقلری سنه او نامی آلیر ، و عظیم اکلنجه لره امرار اوقات ایدیلردی .

مراد رابع روانی فتح ایتدیکی صراده اورانک خانی اولان « میرکونه یوسف خانی » ده برابر کتیرمش ، و نامنه اضافتله انشا ایتدیردیکی سرای ایله باغچه یی کندیسنه احسان ایله مشدی . سلطان ابراهیمک جلوسنده خان قتل ایداش ایسه ده « مسیره باغچه امیرکونه » پادشاهلره مخصوص باغچه لر عدادینه ادخال اولمش ، مبانیسی عجم طرزنده اولان بو باغچه پک چوق زمانلر محافظه موجودیت ایله مشدی .

کاغدخانه ده چای باشنده کی چای ناشی تفرجگاهی ، سلطان سلیمان خانک اون بیک کیسه صرفیله وجوده کتیرتدیکی کمرلرک بولنسی حسیه نامنه اضافتله صو کمرلری تفرجگاهی ، ینه او کمرلر مسیره سی قرینده و حوض کبیرک یاننده بولنان سلطان عثمان حوضی تفرجگاهی ، مشهور مسیره لردن ، جندره چی ، کیتلی ، تورک آشه کویلرنده کی مسیره لرده معروف تفرجگاهلردن ایدی ، استرانجه طاغلی ، چکمه جه کوللری تفرجگاهلری ده معروف مسیره لردندی . بورالره کیدنلر هم اولانیرلر ، هم ده اکلنیرلردی .

مابعدی کله جک نسخه ده

[۱] اولیا چلبی سیاحتنامه سی جلد ۱ صحیفه ۴۸۲